

por haver salud, ò por haver las cosas temporales que codician, so pena, que seyendole probado por testigos, ò por confesion de los mismos, que los maten por ellos y los que los enebrieren en sus casas ò sabiendas, que sean echados de la tierra por siempre. Sed hodie in nostra Hispania omnia hæc delicta ad S. Inquisitionem spectant, & regulariter pœna arbitraria puniuntur, & idem est quando procedunt Iudex Ecclesiasticus, vel Laicus in casibus, in quibus possunt procedere: ac proinde imponitur cœna ignominia cum mitra infami, vel fustigationis, vel relegationis, vel trimeium, vel detractionis in Monasterium, vel multicæ pecuniaria, prout circumstantia dicent, nisi mors ex talibus maleficijs, vel artibus sit secuta: nam tunc morte mors est vindicanda. *Acced. in l. 5. tit. 1. lib. 8. R. C.*

Stellionatus dicitur quodcumque crimen commissum cum dolo, præcipue si alio nomine specifico caret. *L. 3. §. 1. ff. de Crim. Stellionat.* ibi: *Stellionatum obijci posse his qui dolo, quid fecerunt, sciendum est: scilicet, si aliud crimen non sit, quod obijciatur: quod enim in privatis iudicijs est de dolo actio, hoc in criminalibus stellionatus persecutio. Ubi cumque igitur titulus criminis desit, illic stellionatus obijciemus, maxime autem in his locum habet: si quis forte rem alij obligatam dissimulata obligatione per calliditatem alij distraxerit, vel permutaverit, vel in solutum dederit: nam hæc omnes species stellionatum continent. Sed, & si quis merces supposuerit, vel obligatas averterit, vel si corruperit, aquæ stellionatus reus erit. §. 2. Pœna autem stellionatus nulla legitima est, cum nec legitimum sit, solent autem ex hoc extra ordinem plebæ: dummodo non debeat opus mitti hæc pœna in plebæis ingredi, in his autem, qui sunt in aliquo honore positi ad tempus relegati, vel ab ordine mortuo remittenda est. *L. 12. & seqq. tit. 16. p. 7.* Ubi afferunt varij modi, quibus hoc crimen committitur.*

Stuprum est species luxuriæ in virginis illicita defloratione consistens, & Lege Julia de adulterijs coercetur. *L. 6. §. 1. ff. ad Leg. Jul. de Adult.* *L. 2. tit. 19. p. 7.* Ubi dicitur, quod virginem corruptens dolose, vel qui coit cum honesta vidua, vel Religiosa; si est honorabilis perdit medietatem bonorum Regis Cameræ applicandam, si fuerit vilis, publice flagellatur, & in Insulam condemnatur per quinquennium, & notat *Greg. Lop. ibid. N. D. D. Debe perder, in fin.* quod ex-

tra dictam pœnam videtur condemnandus virginis stuprator, & seductor, ut det dotem congruam mulieri stupratae, quantum plus ipse dare debeat, seu datum sit alteri viro ratione deflorationis. De Jure Canonico stuprator tenetur disjunctive, aut ducere puellam in uxorem, aut eam dotare. *c. 1. c. 2. de Adult.* & jam generali consuetudine hæc pœna imponitur in nostra Hispania à Judicibus Sæcularibus, & condemnatur stuprator pœnis corporalibus si non contrahat matrimonium: nam si illud celebrat liberatur ab omnibus pœnis in sententia comprehensis. *Gonz. in l. 80. Taur. n. 5. Clara Vela, Gom. in c. 1. de Adult. n. 6.*

357 Testis falsus falsi crimen committens variè punitur. *Vid. Falsum, & Perjurium.*

Terminorum motores Lege Agraria pro singulis terminis motis quinquaginta aureos in publico dare tenebantur. *L. fin. ff. de Termin. mot.* Et in *L. 2. ff. eod.* dicitur: quod si splendiores pœnæ occupandorum alienorum sinium causa, id fecerunt, possunt in tempus, ut e jusque patiatur ætas relegari, id est, si juvenior in longius, si senior recessus. Si vero alij negotium gesserint castigari, & ad opus biennio dari: quod si per ignorantiam, aut fortuito lapides furati sunt, sufficit eos verberibus decedere. In nostra Hispania mutans sine Judicis auctoritate limites dividentes prædia vicina, ultra pœnam quinquaginta solidorum, pro quolibet limite moto perdit jus si quod habebat in ea parte, quam sibi ex mutatione acquirere intendebat: quod si nullum habebat jus, in duplum restituentum damnatur. *L. fin. tit. 14. p. 7. & ibid. Gregor. Lop. V. Cinquenta maveris.*

358 Vagabundi pro cuiusque Regionis consuetudine puniendi sunt. *Vid. Mendicantes* in Indijs, si vagabundi moniti, in suo otio persilliant, debent à Provincia expelli. *L. 1. tit. 4. lib. 7. R. Ind.* Ægyptiani Hispani: *Gitanos*, omnino debent ab Indijs expelli. *L. fin. tit. 4. lib. 7. R. Ind.*

Venatio aliquibus temporibus, locis, & certis instrumentis prohibetur, licet alias cuilibet permittatur: pœna transgressorum est regulariter pecuniaria, vel brevis exilij, ut in nostra Hispania. *L. 1. & per tot. tit. 8. lib. 7. R. C.* Clericis venatio clamorosa prohibetur: ut diximus in titulo de Clerico Venator.

Venefici Hispani: *Hæbioeros*, nomi-

ne

ne maleficorum continentur in *c. 1. L. de Malefici.* & *Mathem.* Solent veneno, malis medicamentis, susurris, & incantationibus magicis homines occidere: & tunc pœna mortis pleuntur: nam plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio. *L. 1. C. de Malef. L. 2. L. 9. tit. 23. p. 7. L. 5. & seqq. tit. 3. lib. 8. R. C. Acced. in l. 5. tit. 1. lib. 8. R. C.* in nostra Hispania ab Inquisitoribus puniuntur. Indi venefici puniuntur à Judicibus Sæcularibus. *L. 35. tit. 1. lib. 6. R. Ind.*

Verberans aliquem injustè irrogat ei gravem injuriam, & arbitrarie punitur. *Vid. Injuria.* Vim armis inferens, ut aliquem desiciat à sua possessione Lege Julia de vi publica deportatione punitur. *L. 10. §. fin. ff. ad Leg. Jul. de Vi public.* quod si vis sine armis fiat moderatur pœna. *L. 8. tit. 10. p. 7. Et hodie arbitraria est hujus delicti pœna. Greg. Lop. in l. 8. tit. 10. p. 7. V. Deserrado.*

Usurarij manifesti, & notorij infamiam incurrant. *L. 4. tit. 6. p. 7. L. fin. tit. 6. lib. 8. R. C.* ibi: *Que el tal usurario, à lo grero, queda, y sinque inhabil, è infamia perpetuamente.* A Sacre Eucharistia Communionem arcentur, & Ecclesiastica sepultura privantur. *c. de i. Usur.* & qui illos humane præsumunt excommunicantur. *c. 2. de Usur. in 6.* Quod si Clerici sint ab officio, & beneficio suspendendi sunt. *c. 7. de Usur.* Usurariorum testamenta nulla sunt, nisi satisfaciant, & restituant usuras, vel de satisfaciendo cautionem præstent. *c. 2. de Usur. in 6.* Officiales facientes, vel scribentes statuta super usuris solvendis, vel non repetendis, vel non restituendis excommunicantur. *Cl. un. de Usur.* in nostra Hispania usurarij amittunt, quod in mutuum sub usuris dederunt, & mutuario adquirent, & pro prima vice in tantumdem condemnantur, & pro secunda amittunt medietatem bonorum, & pro tertia omnia bona amittunt. *L. 4. L. 5. tit. 6. lib. 8. R. C.* Sed jam satis de delictis, nec in ipsis immorari licet, sed celeriter ad salutarem poenitentiam transire oportet. *Nec mihi si lingue centum sint, oraque caritum, ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas, omnia peccatorum percurrere nomina, ab impijs animis possim: nec in rebus bonis libenter ducam, cum omnia ab rebus, quæ sunt in terra, sunt in mari, sunt in celo, sunt in inferis, sunt in terra, sunt in mari, sunt in celo, sunt in inferis, sunt in terra, sunt in mari, sunt in celo, sunt in inferis.*

De Pœnitentijs, & remissionibus.

359 PER medium poenitentia peccatorum remissio obtinetur. *Sic D. Leo. in c. 49. de Pœnit. D. 1. Multiplex misericordia Dei, ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per baptismi gratiam, sed etiam per poenitentia medicinam spes vite reparatur æterna, ut qui regenerationis domum violassent, proprio se judicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent.* Hoc etiam inter suæ occitatis umbras de suis Dijs loquentes innunt Genitiles. *Sic alter Poeta: Sapienter panas, ereptaque lumina reddunt, cum bene peccati poenituisse vident, Poenitentia est & mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere, ait D. Ambr. in c. 1. de Pœnit. D. 3. & juxta D. August. in c. 4. de Pœnit. D. 3. est, quædam dolentis vindicta puniens in se, quod doles commississe. *L. 18. tit. 4. p. 7. ibi: Poenitentia es arreperit se, omne d. d. d. l. se de sus peccatos, de manera, que non haya mas voluntad de tornar à ellos. D. Thom. in 3. part. q. 85. art. 1. ad 3. ibi: Dolor poenitentis est displicentia, seu veq. probatio facti præteriti cum intentione removendi sequelam ipsius, scilicet offensam Dei, & reatum poenit. Et quidem a. accipitur pro virtute poenitentia, quatenus est habitus inclinans ad internam detestationem peccati, quatenus est offensam Dei cum animo satisfaciendi. *Deo. D. Thom. in 3. p. q. 85. art. 3. ibi: Poenitentia non habet, quod sit virtus specialis ex hoc solo, quod dolet de malo perpetrato, (ad hoc enim sufficeret charitas) sed ex eo, quod poenitens dolet de peccato commisso in quantum est offensam Dei cum emendationis proposito. Emendatio autem offensam contra aliquem commissionem fit per solam cessationem offensæ, sed exigit alterius, quædam recompensatio, qua habet locum in offensæ in alterum commissis, sicut & retributio, nisi, quod recompensatio vel ex parte ejus, qui offendit (ut potest esse satisfacti) retributio autem est ex parte ejus, in quem est offensam commissa, quia utrumque est commutatio quædam. Unde manifestum, quod poenitentia, secundum quod est virtus, est pars justitiæ. 2. Sumitur pro Sacramento poenitentia, dum ta-***

meo

men huic internæ detestationi accedat peccatorum confessio, & Sacerdotis absolutio. Et à Sacris Canonibus, & Patribus appellatur, secundus baptismus: *secunda tabula post naufragium: Sacramentum reconciliationis, vel absolutiois: Accusatio: & Græcè exomologesis: communiter tamen dicitur Confessio, & frequentissimè Pœnitentia:* quia in suis partibus poenam continet; nam contritio dolorem, confessio ruborem, satisfactio molestiam habet. *c. 72. de Pœnit. D. 1. Trid. sess. 6. de Justif. cap. 14. Et sess. 14. de Sacram. Pœnitent. cap. 2. 3.* Accipitur pro satisfactioe, si tali detestationi jungatur opus laboriosum, & poenale, vel à Sacerdote injunctum, vel sponte susceptum. *Trid. sess. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 8.* Pœnitentia est adeo efficax, ut nullum sit peccatum, quamvis gravissimum, quod pœnitentia non expietur, nisi sit peccatum Dæmonum, vel damnatorum, quorum affectus sunt confirmati in malo, ita, ut non possit eis displicere peccatum, in quantum est culpa, sed solum displicet eis poena, quam patiuntur, ratione cujus aliqualem pœnitentiam, sed infructuosam, habent, juxta illud Sapient. 5. *Pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes.* Unde talis pœnitentia non est cum spe veniæ, sed cum desperatione. Tale autem non potest esse peccatum hominis viatoris, cujus liberum arbitrium flexibile est ad bonum, & ad malum. Unde dicere quod aliquod peccatum sit in hac vita, de quo quis penitere non possit, erroneum est, & per hoc tolleretur arbitrij libertas. Quando verò Christus. *D. apud Matth. 12. v. 32.* ait: *Qui dixerit verbum contra Spiritum S. non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro:* intelligitur de impœnitentia finali: vel si intelligatur de peccato, quod fit ex certa malitia, vel de blasphemia contra Spiritum S. dicitur, non remitti, scilicet de facili: vel quia tale peccatum non habet in se causam excusationis, vel quia puniuntur in hoc sæculo, & in futuro. *D. Thom. in 3. p. q. 86. art. 1.*

360 Fide certum est contra Montanistas, Novitianos, Lutherum, & Calvinum, pœnitentiam esse unum ex septem Sacramentis novæ Legis. *Cone. Florent. sess. ult. in Decret. union. Trid. sess. 14. de Pœnit. Sacram. Canon. 1. & 2.* Pœnitentia, prout est virtus adeo necessaria est ad remissionem peccatorum, ut sine ea impossibile sit, peccatum actuale

remitti: siquidem offensæ peccati mortalis procedit ex hoc, quod voluntas hominis est averfa à Deo per conversionem ad aliquod bonum commutabile: Unde requiritur ad remissionem Divinæ offensæ, quod voluntas hominis, sic immutetur, ut convertatur ad Deum cum detestatione conversionis prædictæ, & proposito emendæ quod ad pœnitentiam pertinet. Profectò sine Sacramento pœnitentiæ potest Deus peccatum remittere, sicut remisit Christus mulieri adulteræ. *Joan. 8.* Et peccatrici. *Luc. 7. D. Thom. in 3. p. q. 86. art. 2. & quidem Christus Dom. qui apud Matth. 16. v. 19. Petro claves Cœlorum promiserat, ibi: Et dabo tibi claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in Cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in Cœlis. Ipse enim D. N. Jesus Christus Sacramentum Pœnitentiæ, tunc præcipuè instituit, cum à mortuis excitatus insuflavit in Discipulos suos dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. *Trid. sess. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 1. Joan. 20. v. 23.* In veteri enim Lege, etiam præcessit pœnitentia imperfectioni illius Legis proportionata. *D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 7. ad 2. ibi: Unde pœnitentiam veteri Lege aliquam determinationem habuit; quantum quidem ad dolorem, ut est magis in corde, quam in exterioribus signis, secundum illud Joel. 2. Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra: quantum autem ad remedium doloris quarendum, ut aliquomodo Ministris Dei peccata sua confiterentur, ad minus in generali. Unde Dominus Lev. 5. dicit: Anima si peccaverit per ignorantiam offenderit immaculatum depregribus Sacerdoti juxta mensuram, estimationemque peccati, qui orabit pro eo, quia nesciens fecerit, & dimittetur ei. In hoc enim ipso quod obligationem faciebat aliquis pro peccato suo quodammodo suum peccatum Sacerdoti confitebatur. Et secundum hoc dicitur. *Prov. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigitur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur, nondum autem erat instituta potestas clavium, quæ à passione Christi derivatur, & per consequens nondum erat institutum, quod aliquis doleret de peccato cum proposito subjiciendi se per confessionem, & satisfactioem clavium Ecclesiæ sub spe consequendæ veniæ virtute passionis Christi.***

361 Materia hujus Sacramenti est du-

plex: alia remota, alia proxima, sicut duplex est materia statui materia remota, & necessaria, seu circa quam, sunt omnia peccata mortalia commissa post baptismum, & nondum confessâ, non quidem acceptanda, sed detestanda, & delruenda. *D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 2.* nec sufficit, si sint remissa quomodocumque, qui enim carens confessario actum contritionis perfectæ, seu charitate formatæ elicit: per talem actum, etiam antecedentes ad Sacramenti receptionem, recuperat gratiam per peccatum amissam. *Trid. sess. 6. de Justif. c. 14. Et sess. 14. de Pœnit. c. 4.* Et talis contritio dicitur pœnitentia in voto. *Materia sufficiens, quamvis non necessaria sunt omnia peccata venialia commissa post baptismum, & etiam mortalia, quæ jam ritè confessâ sunt:* Sic possunt omitti venialia, vel omnia, vel aliqua: & etiam mortalia, jam ritè confessâ: attamen debet in confessione apponi materia certâ, quod si hæc non possit haberi, pro ratione dubij danda est absolutio, vel sub dubio, si materia prorsus dubia sit. *De peccato originali.* (ait *D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 2. ad 3.*) *pœnitentia nec principaliter est (quia contra ipsum non ordinatur hoc Sacramentum, sed magis baptismum) nec etiam proprie, quia peccatum originale non est nostra voluntate per actum, nisi forte in quantum voluntas Adæ reputatur nostra, secundum modum loquendi, quod Apostolus dicit Rom. 5. in quo omnes peccaverunt. In quantum tamen largè accipitur pœnitentia pro quacumque detestatione rei præteritæ, potest dici pœnitentia de peccato originali, sicut loquitur August. in lib. de Pœnitentia. Materia proxima, seu ex qua: sunt ipsius pœnitentis actus scilicet contritio, confessio, & satisfactio. *Trid. sess. 14. de Pœnit. c. 3. c. 8. de Pœnit. D. 3.* in corde ejus contritio in ore ejus confessio, in opere tota humilitas, (id est satisfactio) hæc est perfecta, & fructifera pœnitentia. *D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 2.* Contritio, & confessio sunt partes essentielles, ut tenet communis contra Scotum, qui totam essentiam ponit in absoluteione: satisfactio est tantum pars integralis, ut patet in moribundo destituto ratione, qui absque satisfactioe absolvitur. *Contritio est animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero. Trid. sess. 14. de Pœnit. cap. 4.* Et est duplex: alia perfecta, quæ scilicet elicitur ex motivo charitatis propter Deum summè delictum: & hæc nomen contritionis retinet. Alia est imperfecta, quæ est dolor, ac detestatio peccati super omnia, non propter Deum summè*

dilectum, sed ob inferni, ac peccatorum meritum, vel ob turpitudinem peccati. Et hæc dicitur attritio. Ad Sacramentum pœnitentiæ non est necessaria contritio perfecta, nec in re, nec exilimata: sed sufficit, & requiritur saltem attritio formalis, supernaturalis, efficax, & universalis respectu mortalium concepta in ordine ad confessionem, vel saltem absoluteionem. Hic dolor debet esse appreciativè summus, ita ut nihil magis quis detestetur, quam peccatum, & malit omnia mala Mundè pati, quam peccare: non tamen requiritur dolor sensibilis, sed sufficit intellectivus, debetque antecedere absoluteionem, & tutius erit, illam ante confessionem ipsam apponere. Non tamen requiritur ulla intensio, vel etiam duratio temporis, debetque necessariò haberi, etiam si quis tantum venialia jam confessâ confiteatur, non tamen est necesse, quod attritio extendatur ad omnia venialia, quæ pœnitens est conscius, sed sufficit ex uno veniali dolere formalitè, & si plurium sit conscius pœnitens, de quibus, nec dolorem habeat, nec propositum emendandi, si vè illa confiteatur, si ve non.

362 Confessio debet ordinatè esse vocalis, ut habet inconcussa praxis Ecclesiæ. *L. 123. tit. 4. p. 1. ibi: E debelo decr post sua boea:* nisi impotentia physica, vel moralis addit: nam tunc confessio Nutu, scripto, vel alio signo fieri potest. *L. 30. tit. 4. p. 1.* Non est reprobandum scribere peccata, & ea confessori legere, non tamen est necessarium peccata scribere, ne memoria excidant. In materia substantiali, & necessaria debet confessio esse vera; alias esset irrita, quia in re gravi deciperetur Judex: Et hinc nulla erit absolutio, si pœnitens, neget, vel tegat, intelligatur peccatum grave, quod confiteri tenetur: vel si falso mortale, quod non fecit confiteatur. Si verò in confessione mentiarur levitè circa res non pertinentes, aut non necessarias ad confessionem: vel si neget veniale, vel etiam mortale, quod non tenetur confiteri, non erit peccatum grave, nec Sacramentum irritatum. Præterea. Confessio debet ordinatè esse integra materialitè, ut depingitur à *Trid. sess. 14. de Pœnit. cap. 5.* Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa. Peccata venialia taceri citra culpam: multisque alijs remedijs expiari possunt. Qui scientèr aliqua mortalia

lia retinent, nihil Divinae bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubescat agrotus vulnus Medico detegere, quod ignorat medicina, non curat. Colligitur propterea etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quae speciem peccati mutant; sed & impium est confessionem, quae hac ratione fieri praecipitur impossibilem dicere, aut carnisformam illam conscientiarum appellare: constat enim nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi, quam, ut postquam quisque diligentius se excuserit, & conscientiae suae finis omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suam mortaliter offendisse meminerit. Reliqua autem peccata, quae diligentè cogitandi, non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Prophetâ dicimus: ab occultis meis munda me Domine. Quoad modum confitendi secreto apud solum Sacerdotem, & si Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humilitationem, tum ad aliorum exemplum, tum ob Ecclesiae offensae edificationem delicta sua publicè confiteri possit, non est tamen hoc Divino præcepto mandatum, nec satis consultè, humana aliquæ Lege præcipitur, ut delicta praesertim secreta publica essent confessione aperienda. Circumstantias valde aggravantes intra eandem speciem, esse confitendas, tenent Suarez, Soto, Sanchez, & alij contra S. Thom. S. Bonavent. S. Anton. & alios. Sed omnes satis probabiliter. Vid. Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 975. Si de numero certo peccatorum constat, debet poenitens illum numerum confiteri. Si verò non constat, sufficit, si dicat probabilens, addendo: plus minusve; quæ verba non habent sensum absolutum, seu respectivum ad numerum, cui apponuntur, ac proinde plura, vel pauciora peccata includunt, aestimanda boni viri arbitrio; quod si deinde poenitens cognoscat, se errasse, non tenetur repetere, nisi notabiliter numerus sit major, ita ut illis verbis non censetur inclusus. Quod si nec probabiliter possit numerus assignari, fat erit, dicere consuetudinem peccandi, temptis, & frequentiam, in die, hebdomada, mense, vel anno. Aliquando sufficit ad hoc Sacramentum, quod confessio sit formaliter, licet non sit materialiter, integra; hoc est, quod sit integra, quantum moraliter hic, & nunc possit esse, ita tamen, ut postea debeat poenitens, si possit supplere defectum, non statim, sed quando obligetur, aut velit confiteri, Sig-

moribundus uno peccato dicto, potest absolvi; imò etiam tantum signa dederit. 363. Gravis est questio, an deus obligatio confitendi peccata dubia, & quidem si positivè dubites, de peccato commisso ita ut licet omne iudicium directum suspendatur, & attramen pro utraque parte gravia sint motiva, seu non eludentia, ita ut pro utraque parte prudens iudicium formari possit, vel saltem reflexe judicari, quod pro utraque parte grave fundamentum militat, non teneris illud confiteri: quia cum prudenter, possis judicare, te non peccasse, potes dubium deponere, præcipue cum tua libertas sit in quasi possessione contra præceptum confitendi. Idem est, si scias, te peccasse, sed positivè dubites, an moraliter, vel venialiter propter eandem rationem, similiter, si scias, te peccasse mortaliter, sed positivè dubites, an sis confessus, non teneris confiteri, etiam si pro eo, quod peccasses mortaliter, vel quod non sis confessus, starent rationes probabiliter: nam adhuc ageres prudenter, sequendo opinionem minus probabilem: Suarez, Sylv. Sanchez, Henric. Bonacin. Laym. Lug. Gastrop. Escob. Medin. & alij apud Lacroix L. 6. p. 2. ex n. 600. Si negativè dubites, an peccaris mortaliter, ita ut pro utraque parte sint aliqua motiva, non omnino levia, (hæc enim non sunt digna prudenti dubio) & omne iudicium prudens directum debeat suspendi, quia fundamenta non sufficiunt ad prudens iudicium pro alterutra parte, teneris confiteri; quia juxta Trid. sess. 14. de Poenit. cap. 5. debemus confiteri peccata, quorum conscientiam habemus, ac proinde peccata dubia, ut dubia confiteri debemus. Quod, præterquamquod constat ex praxi tutorum, qui in negotio salutis tutorum eligunt viam, tenent hanc sententiam, Gatech. Rom. de Poenit. cap. 9. D. Thom. in 4. D. 21. q. 2. art. 3. Suar. in 3. p. tom. 4. D. 22. sess. 9. n. 7. Lug. de Poenit. D. 16. n. 63. & alij plures apud Sanchez in Decal. lib. 1. cap. 10. n. 66. Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 606. contra Gavarram in Theol. fundam. fund. 66. n. 1321. Et P. Marin. de Poenitent. D. 3. sess. 6. n. 85. dicit: Qui dubitat, sive præse, in peccaverit, vel non peccaverit mortaliter, sive certus peccasse dubitet, an peccaverit mortaliter an venialiter, & si magis inclinatur quod peccaverit mortaliter non tenetur confiteri; & ibi alios Doctores citat, quorum sententia non est contentenda, cum gravibus fundamentis firmetur, adeo, ut Lacr. lib. 6. p. 2. n. 609. asserat,

rationes intrinsecas hujus sententiae illam facere probabiliorem sententia affirmante dari talem obligationem talia peccata confitendi; quod saltem potest deservire ad sedandas aliquorum conscientias, qui quolibet dubio nimis anguntur. Hac igitur occasione hic oportet aliquid de scrupulis dicere. Scrupulus enim est innans apprehensio, & hinc ortus timor, & anxietas, alicubi esse peccatum, ubi peccatum non est. Signum scrupuli præsentis est 1. si quis experiatur, se per illum nimium angri, & perturbari. 2. si alias expertus sit, se apprehendisse similia sine fundamento. Scrupulosus cognoscitur in eo, quod in omnibus timeat peccatum, ac contra sapientium, & proprium sæpe dictamen, & iudicium sit inquietus, nec Doctorem consilij acquiescat, perturbat agit, & cæco quodammodo in actionibus externis versatur, habens reflexiones extravagantes infinitarum circumstantiarum, & frequenter ex levi apperientia iudicium mutat. Sic in horis legendis aliquando decies iudicium mutat de lecto, vel non lecto aliquo versiculo. Denique si confessarius judicet, aliquem scrupulosum, talis debet haberi, ac proinde debet iudicio confessarij acquiescere, & destruere scrupulorum causas, meditando bonitatem Dei, humorem melancholicum evacuando, suum iudicium frangendo, debetque non otiosi, nec scrupulos fovere: imò contra illos agere, & contemnere, seque assuefacere ad sequendas sententias mitiores, & etiam minus tutas, non judicare, quidquam esse mortale, nisi certò sciat, nec in agendo tenetur adhibere examen, & diligentiam, nisi valde mediocre, & dum angit scrupulus, nec suppetit consilium, potest liberè agere, quod voluerit, nisi certum, & evidens sit, esse peccatum: nec tenetur repetere aliquid ex confessionibus præteritis; nisi certò sciat, illud esse mortale, & se non esse ritè confessum. Et Layman suadet, ut nunquam confiteatur dubia, & scrupulos. Et Sanchez, Azor, & alij dicunt, non teneri confiteri, nisi quæ jurare possit esse mortalia, & nunquam esse confessum: quia in illo ex nimio timore peccandi turbatur ratio, & non tenetur cum tanto damno, & periculo anxietatis perpetue, vel incidendi in amentiam, vel desperationem: imò & abbreviandi vitam, integritatem confessionis procurare, cum etiam sæpe minoris difficultates à tali integritate exculent; imò oportet, quod

confessarius, postquam semel, vel iterum patienter exaudivit ad facietatem poenitentem illum, aliquando non permittat confiteri, nec proponere scrupulos, vel dubia, ut sic aliquomodo fons scrupulorum exhauriatur; imò consulat, quod contra scrupulos agat, eos contentendo. De scrupulis, & eorum causis, & remedijs, latius agunt illud Theologiæ mytica splendidissimum luminare. V. Fr. Ludov. Granatensis, Sanchez in Decal. lib. 1. cap. 10. ex n. 79. Laym. Azor, & alij cum Busemb. & Lacr. lib. 1. ex num. 511. 464. Forma hujus Sacramenti, essentialiter consistit in his verbis: Absolvo te. D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 3. debet tamen dici forma integra: Ego te absolvo à peccatis tuis. Trident. sess. 14. de Poenit. cap. 3. Quæ absolutio est actus judicialis, & non nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi. Remissa esse peccata confitendi. Trident. can. 9. ac proinde dicta verba hunc sensum habent: confero tibi gratiam ex se remissionem peccatorum. Suar. & alij com. contra varios varie sentientes apud Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 640. & additur à Trident. cap. 3. Quod præces, quæ de S. Ecclesiae more laudabiliter adiunguntur, non spectant ad essentialiam formam, nec ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria. Forma autem Clementis VIII. qua, ut omnes utantur suadet Paulus V. est hæc: Misereatur tui Omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen. Deinde elevata manu confessarius dicit: Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, misericors Dominus. Amen. Dominus Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis (hæc vox omittitur, quando poenitens est Laicus) & interdicti, in quantum possim, & tu indiges: Deinde ego te absolvo (& format manu crucem supra caput poenitentis) à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Passio D. N. Jesu Christi, & merita B. Mariae Virginis, & omnium Sanctorum, & quicquid boni feceris, & mali patienter sustineris sit tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiæ, & premium vitæ æternæ. Amen. Si quis ob reverentiam dicat: Absolvo Majestatem, vel Excellentiam vestram, &c. valet absolutio: quia non mutatur essentialiter: invalida tamen erit absolutio, si non verbis, sed nuda, signo, vel

scripto fiat, vel si Sacerdos dicat: *Absolvat te Deus: vel absolvat te Christus*. Sacramentum penitentiae in re, vel in voto est necessarium necessitate medijs, ita insitum ex praecepto Divino, ut gratiam recuperet, qui peccatum mortale commisit. *Trid. sess. 14. de Penit. cap. 4. ibi: Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius, & in homine post baptismum lapsio, ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia Divina misericordia, & voto praefandi reliquis conjunctus sit.* Cum aliqua penitentia secundum praesentem providentiam sit necessaria necessitate medijs ad salutem illis, qui in peccatum mortale personale incidunt, consequenter dicendum est, quod datur praeceptum, ipsos ad penitentiam obligans, juxta illud Christi D. apud *Luc. 13. v. 5. Si penitentiam non egeritis omnes similiter peribitis.* Hoc praeceptum penitendi, non tantum est positivum Divinum, sed etiam naturale. *D. Thom. in 3. p. q. 84. art. 7. ad 1. sed non obligat per se statim post commissum mortale, ut ex praxi fidelium, & sentu Confessariorum constat quia nemo se accusat de hoc, quod statim non poenituerit post peccatum, nec Confessarij de hoc interrogant: nec de hoc aliunde constat. Ita D. Thom. Durand. Suarez, Vazquez, Valent. & alij contra S. Anton. Innoc. IV. Abulens. & alios.* Et licet non constet ob DD. varietatem, quando extra periculum mortis hoc praeceptum naturale poenitendi per se obliget, tamen probabilius videtur, quod omnis homo regulariter teneatur ex praecepto naturali poenitere per contritionem in articulo mortis, quia salutis aeternae negotium est omnium maximum, in quo semel errasse est in aeternum perijisse: ac proinde praeceptum naturale charitatis erga se ipsum dicitur adhibere medium ad salutem securius, quale est contritio, si copia Confessarij desit, vel confessio, si copia Confessoris habeatur. *Vid. Lacr. plures citans, lib. 6. p. 2. ex n. 2003. Concilium Lateranense in c. 12. b. t. confirmatum à Trid. sess. 14. de Penit. cap. 5. & Can. 8. statuit, ut omnes Christi fideles utriusque sexus usu rationis praediti, saltem semel in anno proprio Sacerdoti peccata sua confiteantur. Et licet ex praecepto Divino determinato ad certum tempus per Ecclesiam, solum per se detur obligatio confitendi mortalia, etiam purè interna,*

*Trid. sess. 14. cap. 5. & Cen. 7. Non verò datur obligatio confitendi, etiam tempore Paschali, quando solum quis habet peccata venialia D. Thom. in 4. D. 16. art. 2. q. 3. Suar. de Penit. D. 36. sect. 2. & deducitur ab arg. Trid. sess. 12. cap. 5. & c. 7. contra Bonas. Alent. Richt. & alios. Tamen per accidens ad vitandum scandalum, & ex alijs rationibus debet confiteri tempore Paschali, etiam qui nullius mortalis culpa conscientiam habet. Suar. D. 36. sect. 2. n. 9. Vazq. q. 9. art. 2. dub. 2. n. 19. Nec est necessè, quod quis 12. annum attingat, ut hoc praecepto teneatur, ut teneat communiter DD. contra Sotum: nam ut ex Concilio Lateranensi, obligantur fideles postquam ad annos discretionis pervenerint, hoc est, quod sint doli capaces, & discernere possint inter bonum, & malum: & quia praedictum c. 12. est satis totius materia: ejus litteram praec oculis apponam: sic enim ait: *Commis utriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solum peccata scilicet semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & junctam sibi poenitentiam proprijs viribus studeat adimplere: suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistia Sacramentum, nisi forte de proprij Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam ad tempus ad hujusmodi perceptionem duxerit abstinendum: aliquando & vivens ab ingressu Ecclesiae arceatur, & moriens christiana careat sepultura. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit, iuxta causam suam confiteri peccata licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cum aliter ipse illum non possit absolvere, vel ligare. Sacerdos autem sit discretus, & cautus, ut more periti Medici super infundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirent, & peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale ei debet praebere consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad salvandum aegrotum. Caveat autem omnino, ne verbo, aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodatur peccatores, sed si prudentiori consilio indiquerit, illud absque ulla expressione persona cauti requiratur: quoniam qui peccatum in poenitentijs iudicio sibi detectum praesumpserit revelare, non solum à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam poenitentiam in arctum Monasterium detradendum.**

365 Licet in Concilio Lateranensi

statutum sit tempore Paschale ad Sacram Eucharistiam suscipiendam, nullum certum tempus determinatum est ad Sacramentalem confessionem. *c. 12. b. t. l. 34. tit. 4. p. 1.* Tamen morem confitendi tempore Quadragesimae, cujus memoria extat in *c. 64. D. 50.* maxime probat *Trid. & amplius* tanquam suam, & merito retinendum. *Ses. 14. de Penit. cap. 5.* Si quis dolose omiserit adimpletionem praecepti confessionis annuae, vel communionis Paschalis potest per sententiam fundatam in probatione delicti excommunicari, & sepultura Ecclesiastica privari. *c. 12. b. t. Imò in aliquibus Dioecelibus est imposita à Synodalibus Constitutionibus excommunicatio major ipso facto incurrenda contra negligentes malitiose, quodvis ex his praeceptis adimplere: quae incurritur, etiam delictum sit occultum, vel etiam si confessio sit facta, non integra, sine dolore, vel sine proposito. Suar. de Penit. D. 36. sect. 8. Fagund. in 2. Praecept. Eccles. L. 1. cap. 4. Qui facit confessionem voluntarie nullam non satisfaciendo praecepto Ecclesiae, ut constat ex propositione damnata ab Alex. V. Imò nec fit satis, quando etiam sine culpa poenitentis confessio fuit invalida: quia Sacerdos, vel ex malitia, vel ignorantia poenitentem non absolvit. Teneaturque talis poenitens, cum defectum agnoscat, confessionem repetere: idem fore est rem non facere, vel facere nulliter; *arg. L. 30. ff. de Testam. Tutel.* Nam Ecclesia determinat semel in anno fieri confessionem, sicut haec requiritur ex praecepto Divino, scilicet ad recuperandam gratiam amissam per peccatum. Quod certe per confessionem invalidam, undecumque invaliditas proveniat, non obtinetur. *Suar. de Penit. D. 36. sect. 7. n. 3. Navar. Man. cap. 10. n. 4. Laym. Fagund. Sot. Casp. tr. 23. p. 20. S. 3. n. 4. & 7. contra Sylv. V. Confessio 4. n. 3. Palud. & alios.* Confessio invalida iteranda prorsus est, vel apud eundem Confessarium: & tunc sufficit, si accuserit de peccatis illi cognitis, dum ipse saltem in communi recorderet; vel apud alium, de novo peccata repetendo. Confessio quidem est invalida ex parte Confessarij, si non habebat jurisdictionem, vel eam habebat impeditam per censuram: vel si non intendit absolvere: vel si nullum peccatum in ellexit: vel si formam substantialiter evitavit. Ex parte vero poenitentis est invalida, si aliquod peccatum mortale ta-*

cuit; vel de eo falso se accusaverit: si non fuit attritus: si noluit tollere occasionem: si moraliter negligens fuit in examinanda conscientia: vel si erat excommunicatus. Defectus ex parte Confessarij raro obest, si poenitens inculpabiliter talem defectum ignorat: nam in frequenti confessione abolvitur, etiam ab illis peccatis, à quibus se bona fide credebat absolutum. Sacramentum Poenitentiae posse esse validum, quatenus habeat omnes partes essentiales illius, & simul informe, quatenus cateat gratia, quae est forma sanctificans animam, tenet *D. Thom. cum alijs: negat cum alijs Scotus: quia doctor, quia est pars essentialis Sacramenti debet esse saltem virtualiter universalis ad omnia mortalia, ac proinde constituit Sacramentum validum, & causativum gratiae, quod est esse validum, & formatum. Vide Marin de Penit. ubi satis late. Qui tempore Paschali, vel ex malitia, vel ob justum impedimentum, non satisfaciendo praecepto confessionis annuae adhuc praecepto tenetur: quia illud tempus non est determinatum ab Ecclesia, ut illi satisfiat. Et quamvis ad confessionem esset assignatum, sicut ad Communionem annuam: adhuc esset praeceptum adimplendum, cum commode possit, quia illud tempus non est definitum tanquam terminus finiendae, sed solum tanquam terminus implendae obligationis. Suar. de Penit. D. 36. sect. 4. Medin. de Penit. q. 18. Navar. Man. cap. 21. n. 45. quin, & si quis praeviderit futurum in Paschate impedimentum, debet confessionem, & communionem anticipare. Suar. D. 36. sect. 5. Laym. & alij. Tamen ex concessione Urbani VIII. conceditur Indis, & Aethiopijs degentibus in hoc novo Orbe, ut possint à principio Quadragesimae ulque ad festum Corporis Christi, & ejus Octavam adimplere praeceptum confessionis, & communionis annuae. *Alloza Summ. V. Indi, sect. 2. n. 14.**

366 Minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos, ut contra Uvilef, Lutherum, & alios haereticos credentes, omnibus Christi fidelibus, etiam pueris, & foeminis, potestatem abolvendi esse concessam, definitum est à *Trid. sess. 14. de Penit. cap. 6. & Can. 10. c. 49. de Penit. D. 1. ibi: Sic Divina bonitatis praesidijs ordinatis, ut indulgentia Dei nisi supplicationibus Sacerdotis nequeat obtineri. Mediator enim Dei, & hominum homo Jesus Christus, hanc Praepositis Ecclesiae*

credidit potestatem. c. 51. de Pœnit. D. 1. L. 21. tit. 4. p. 1. Nec obest, quod in c. 2. de Furt. videatur, Diacono tribui absolventi potestas, ibi: *Si vulnerati Præsbytero, vel Diacono confessi fuerint communionem eis non negamus.* Nam jam diximus, quod ibi non loquitur textus de Confessione Sacramentali, sed de confessione, quæ fit coram Præsbytero, vel Diacono, ut possit testificari de poenitentia excommunicati, ut ad communionem Ecclesie admittatur. Deinde: in c. 88. de Pœnit. D. 1. dicitur: *Tanta denique vis confessionis est, ut si deest Sacerdos, confiteatur proximo.* Et expressius in L. 39. tit. 4. p. 1. dicitur, quod quis potest confiteri Laico; sed hoc solum intelligitur, quando poenitens hunc humilitatis actum vult exercere, non verò quatenus possit obtinere absolutionem Sacramentalem à non Sacerdote, ut clarè in ipsa Lege dicitur: *Puedese entonces confesar al Lego, maguer el Lego non aya poder de absolverlo de los peccados:* quod comprobatur ex Trid. sess. 14. de Pœnit. cap. 5. Et sic intelligendus est D. Th. Hodie tamen hæc consuetudo cessavit, nec est permittenda: quia nullus debet se infamare sine causa, nec dare occasionem suspicandi de ipso, quod Lutheranorum adhareat errori. Sic Valent. & alij cum Benedicte XIV. de Synod. lib. 7. cap. 15. * Omnibus Sacerdotibus in ipsa ordinatione confertur radicaliter potestas absolventi, licet remota: quæ quidem per collationem jurisdictionis completur, & proximè expeditur designatione subditorum: ac proinde quilibet Sacerdos, etiam simplex, etiam excommunicatus, & degradatus potest absolvere constitutum, non solum in vero articulo, sed improbabili periculo mortis à quocumque peccato, etiam hæresis, & à quacumque censura: nam pro eo articulo nulla est reservatio. Trid. sess. 14. de Pœnit. cap. 7. Si verò tunc adfit Sacerdos approbatus, & non ligatus censura, vel habens privilegium absolventi à reservatis: non poterit simplex Sacerdos, vel excommunicatus, vel carens simili privilegio absolvere: quia tunc cessat omnino ratio, quam assignat Trid. ne scilicet occasione reservationis aliquis pereat. Sic contra Nav. lib. 5. Consil. Sã, Rodriguez, Vega, Henriquez, lib. 6. de Pœnit. c. 11. n. 4. aliosque DD. tenent Suarez de Pœnit. D. 26. sect. 4. Sanc. in Decal. L. 2. cap. 13. n. 7. Castrop. Laym. Lacroix L. 6. p. 2. n. 1562. & probatur

et f. 4. 5. 6. fin. 26. q. 6. ibi: Præsbyter

inconsulto Episcopo non reconciliet poenitentem, nisi absentis Episcopo, ultima necessitas cogat. Cessante periculo mortis ille, qui fuit absolutus, à Sacerdote simplici, vel excommunicato, non tenetur iterum ea peccata, etiam si fuissent reservata alteri confiteri: siquidem ab eis fuit directò absolutus: nisi forte ipsa peccata reservata haberent censuram annexam. Nam tunc tenetur poenitens eum primum possit, se Superiori presentare. c. 13. de Sentent. excomm. c. 22. eod. in 6. Navar. Man. cap. 26. n. 26. Suar. D. 26. sect. 4. Et censetur non ad esse Superioris copiam, quando infirmus nequit ipsum adire, nec accedere, & si confessor possit infirmum adire. Nec tenetur infirmus per litteras facultatem à superiori petere, quia se exponeret periculo sui criminis detegendi: nec per Procuratorem; v. g. per ipsum confessorium, qui illi adest, tenetur facultatem à Superiori petere: imò nec tenetur accipere Bullam Cruciatæ, ut vi illius absolvat: quia cum beneficio ordinario iuris adjuvetur non indiget privilegium querere. Articulus mortis censetur, quando mors est quali in fieri, & ita certa, & proxima, ut moraliter certa sit, & ferè inevitabilis, tunc ex morbo, sive quia ipse est morte placentis. Periculum mortis tunc contingit, quando est probabile dubium de morte, & frequenter in eo casu evenire solet; v. g. Si quis incidat in morbum gravem, qui ex majori parte mortem solet inferre: vel si mulier partui sit proxima, & experta sit hoc periculum in alijs partibus; vel si quis inveniatur in gravi tempestate, vel in belli conflictu, &c. Suarez de Pœnit. D. 26. sect. 4. Sanc. in Decal. l. 2. cap. 13. Potest etiam simplex Sacerdos à peccatis venialibus absolvere. Et licet ex Decr. Innoc. XI. 12. Februar. ann. 1679. præcipitur Ordinarijs, ne permittant, quod venialium confessio fiat simpliciter Sacerdoti non approbato; tamen si de facto absolvat, erit valida absolutio: nam hæc tantum prohibetur non irritatur. Laer. L. 6. p. 2. n. 1489. Cardenas, & alij. Imò, & à mortalibus, à quibus jam poenitens aliquando fuit legitime absolutus, potest Sacerdos simplex absolovere. Et in his tribus casibus ipse habet à jure facultatem, & jurisdictionem ad absolventem, Confessarius ultra ordinem, & jurisdictionem, debet habere scientiam, virtutem, secretum, prudentiam, & fortitudinem: debet enim esse discretus, & sanctus, ut more peccati Medici, super in-

fundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens, & peccatorum circumstantias, & peccati: quibus prudenter intelligat, quale debeat ei præbere consilium, & cujusmodi remedium adhibere diversis: nempe experimentis utendo ad salvandum aegrotum. c. 12. b. r. L. 26. tit. 4. p. 1. In peccatis contra castitatem caute debet interrogare, ne ignorantem doceat, aut offendat: vel se, vel illum periculo exponat. Et ideo dicitur in L. 26. tit. 4. p. 1. ibi: *Pero si fuere muger, debela castigar, que se asiente a un lado del Confessor, è non muy cenca, nin delante, mas de guisa, que la oyna, è non la vea la cara: porque dice el Profeta Abacuc, que la vara de la muger es asi como llama de fuego, que quema: al que la cata. Onde el Clerigo, que se debe guardar de non facer yerro con las mugeres ha menester de non le ver la cara, nin otra cosa, porque aya de moverse a errar.* Hodie in nostra Hispania mulieres non possunt confiteri, nisi in Ecclesijs, & quidem interposita inter faciem ejus, & faciem confessorij quadam craticula, nisi in casu infirmitatis, ut in Edicto Inquisitionis stabilitum est. Etiam olim erat statutum pro confessorijs nostræ Societatis in Reg. 15. Sacerdotum, ibi: *Confessarij ita audiat poenitentes, ut mutuum aspectum fugiant: sic enim attentius, & liberius audient. Quod si locus non erit ejusmodi, ut tabula Confessorij à confiteute dividat, manus interposita, inter faciem propriam, & confitentem, qui ad latus esse debet, id præstabit: mulierum verò confessiones non audiantur, nisi ad crates, etiam si sint puellule.*

367 Confessarius debet absolvere dispolitum, & non alium. Ille poenitens, qui sententia probabiliter adhæret bene dispositus est: quia quando agitur de honestate actionis, an licita sit, vel non, potest quis sequi opinionem probabilem, relicta tutiori, imò, & minus probabilem probabiliori relicta sequi potest: Hac occasione aliquid dicam de probabilitate. Opinio probabilis est iudicium incertum nitens motivo absolute, & respectivè gravi. Dicitur iudicium incertum, id est, nec certò verum, nec certò falsum. Opinio erit extrinsecè probabilis propter autoritatem Doctorum eam defendentium: sed potius debemus attendere doctorem, quam Doctorem autoritatem, ut lepide dicit Caramuel; nam non omnes DD. sunt docti. Erit intrinsecè probabilis propter rationes eam suadentes, ab autoritate distinctas.

Probabilior intrinsecè est, quæ pro se habet meliores rationes. c. 4. de Perijs. Probabilior extrinsecè est, quæ pro se majorem auctoritatem habet. Dubie probabilis est quando dubitatur, an ejus motivum sit grave, an leve, vel si dubitetur, an Authores eam defendentes sint omni exceptione majores. Tenet probabilius est, quando motivum est ita leve, ut censetur imprudens, qui illi assentitur. Opinio tutior est illa, quæ magis recedit à periculo Legis, tam materialitè, quàm formalitè violandæ, aut alterius mali incurrendi, etiam si opposita sit probabilior: Nam potest aliqua opinio esse tutior quin probabilior sit. Ita sententia asserens, ad Sacramentum poenitentia requiri contritionem perfectam tutior est, quam sententia asserens, attritionem sufficere, & tamen hæc est altera probabilior. Quibus suppositis tenendum est, quod regularitè licet operari sequendo opinionem probabilem, etiam tutiori, & probabiliori relicta, quia sic operans non temere, sed prudenter operatur, quin se exponat periculo peccandi formalitè, licet materialitè forte possit peccare, siquidem certum est, quod ille, qui prudenter operatur, non se exponit periculo peccandi formalitè, & etiam est certum, quod sequens opinionem probabilem operatur prudenter, ac providè, etiam esse certum convincitur, quod sequens opinionem probabilem relicta tutiori, & probabiliori, non se exponit tali periculo. Et quamvis opinio directa sit minus probabilis, quam contraria; attamen iudicium reflexum asserens, talem opinionem posse sequi est probabilius quam contrarium id negans: nec opinio directa, etiam si sit probabilior liberat à periculo peccandi materialitè: quin nec sententia, etiam quæ sit moralitè certa, siquidem in re potest esse falsa. Et addit Caramuel quod hodie hæc sententia est omnium T. I. nam plerique asserunt, ad securitatem conscientie sufficere opinionem minus probabilem sequi, pauculi debere haberi probabiliores dicunt, & id ipsum illi in suis libris non faciunt, ut vel hinc videas, non esse practicabilem eorum doctrinam. Peccare eum, qui sequitur minus probabilem impolisibile sic demonstrat. Vel possumus sequi opinionem probabilem, (& habemus intentum; nam minus probabilis probabilis est) vel teneamus sequi probabiliores, & probabilius est sufficere minus probabilem. Et quidem hæc sententia omninò amplectenda est, quia benignior, & à pluribus scrupulis li-

berat, & verè facit jugum Dei suave, & onus ejus leve. Et ita contra N. P. Thyrsus Gonz. Card. Aguirre, Fagnan. & alios tenent plurimi DD. Bañez, Azor, Mercado, Vazquez, Medin. Valent. Gutier. Navo. Ledesma. Lud. Lop. Less. & alij, cum Sanchez in Dec. lib. 1. cap. 9. n. 4. Lacr. plures citant lib. 1. n. 268. Et novissimè hæc omnia confirmat Benedic. XIV. de Synod. & præcipue, lib. 7. cap. 28. num. 3. & 9. Quibus maximum robur addunt tres Granatenfes Egregij, nempe Exim. D. Suarez de Censur. D. 4. sect. 5. num. 6. Basfl. Ponce de Leon, ut com. pro nostra sententia citatur à Caramuel, Lacr. & alij. Et noster amicus, & Collega Ill. DD. Franciscus de Peres, Archiepiscopus Granatenfis in Lydio lapide. Et innuit V. Ludov. Granatenf. Sed ne in aliquem impingamus errorem, oportet præ oculis habere quædam propositiones damnatas. Alex. VII. hæc quæ est 27. damnavit. Si liber sit alicujus junioris, & modernus, debet opinio censi probabilis, nam non censet rejectam esse à Sede Apostolica tanquam improbabilem. Innoc. XI. hæc damnavit. 1. Non est illicitum in Sacramento conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veteris Lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi, sine sententia probabili tantum utendum non est in collatione baptismi, & Ordinis Sacerdotis, aut Episcopalis. 2. Probabiliter existimo, judicem posse judicare juxta opinionem, etiam minus probabilem. 3. Generatim dum probabilitas, sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui modo à probabilitate finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus. 4. Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili. 6. Probabile est, nec singulis quidem rigorose quinquenij per se obligare præceptum charitatis erga Deum. Et Alex. VIII. hæc damnavit, quæ est 3. Non licet sequi opinionem, vel inter probabiles probabilissimam.

368. Circa approbationem, quæ in confessorij ad confessiones audiendas requiritur sic statuit. Trident. sess. 23. de Ref. cap. 15. Quamvis Præbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen Sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones secularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi, aut Parochiale beneficium, aut Episcopi per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus judicetur, approbationem,

quæ gratis datur, obtineat: prælegij, & consuetudine quacumque, etiam immemoriali, non obstantibus. Hinc approbatio, quæ est judicium, sive testimonium authenticum de idoneitate Sacerdotis ad confessiones audiendas, adeo est necessaria; ut absolutio à Sacerdote non approbato attentata sit nulla, si poenitens habeat peccata mortalia nondum confessæ: vel sit extra mortis articulum, nec potest poenitens, etiam virtute Bullæ Cruciatæ, vel cujuscumque Jubilæi eligere confessorium non approbatum ab Episcopo illius Diocesis, in qua audit confessiones, etiam si alibi sit approbatus. Valet tamen absolutio, siante hac approbatione, etiam si verè Sacerdos idoneus non sit, si ponit legitimam formam: imò valet absolutio, etiam si Episcopus cognoscat illum in idoneitatem, si externè, licet injustè approbavit; v. g. propter favorem. Similiter si Episcopus fide approbat externè sine intentione approbandi, cum Ecclesia non judicet de occultis, approbatus censetur, & absolutio erit valida: quæ omnia præcipue ad vitandum periculum animarum statuta à Trid. videntur. Suar. de Poenit. D. 28. sect. 5. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 25. n. 40. & quidem si poenitens sit Regularis, sufficit, quod confessorius Regularis, vel etiam Secularis habeat approbationem, & licentiam Prælati Regularis, ut à contrario sensu Trid. tenent Suar. D. 28. sect. 4. Barb. de Offic. Episc. alleg. 25. num. 64. & declaratum est à Clem. VIII. apud Quarenta. V. Confessor. Monialium verò confessiones nullus audire potest, sive Regularis, sive Secularis, qui ab Ordinario non est ad id approbatus ex Constit. Greg. XV. Si poenitens sit Secularis debet confessorius, etiam Regularis, esse approbatus ab Episcopo: vel consecrato, vel saltem confirmato; vel à Capitulo Sedevacante, vel à Vicario eorum: nam potestas confessorio approbandi, non est actus ordinis, sed jurisdictionis ordinariæ, ac proinde dari valet non solum ab Episcopo, sed à capitulo, & eorum Vicario. Et quidem debet concedi ab Episcopo, in ejus jurisdictione sunt audiendæ confessiones. Hæc approbatio conceditur, vel per collationem beneficij habentis curam animarum, vel per authenticam idoneitatis declarationem, prævio examine, vel etiam sine eo, ab Ordinario factam. Quicumque enim Sacerdos, etiam Regularis, etiam Doctor in Theologia, vel Jure Canonico indi-

indi-

indiget tali approbatione ad confessiones secularium audiendas: decet tamen, quod ab Episcopo ea concedatur talibus personis: de quarum doctrina constat, sine examine: si tamen Episcopus velit, jure suo ulla, eos ad examen redigendo. Nec potest Episcopus sine justa causa approbationem negare, sed debet, si aliquis Sacerdos petat, illum ad examenmittere, & si idoneum invenerit approbare. Suar. de Poenit. D. 28. sect. 5. Lug. eod. D. 21. n. 49. Nec sufficit si ab Episcopo approbatio petatur, si ab hoc denegetur quantumvis injustè: nam licet in hoc casu Regulares approbati censerentur: ex Cl. Dudum; 2. de Sepulch. & Exer. 2. eod. inter comm. tamen hoc privilegium ex generalitate à Tridentino derogatum censetur. Et constat clarè ex propositione 13. damnata ab Alex. VII. Suar. D. 28. sect. 5. Vazq. D. 93. art. 3. dub. 3. Lug. D. 21. n. 52. Lacr. lib. 6. Barb. de Off. Episc. alleg. 25. n. 47. Nav. Man. cap. 27. n. 265. Laym. lib. 5. tr. 6. cap. 11. Regularis ultra Episcopi approbationem requirit sui Superioris, Generalis scilicet, vel Provincialis, approbationem. Clem. 2. de Sepulch. Si tamen ea careat, illicitæ confessiones, sed valide audiet: quia Tridentinum pro valore solum approbationem Episcopi requirit. Approbatio potest restringi ad certum locum, personas, & tempus, ex justa causa: vel quia ætas, adhuc non est matura ad audiendas sceminarum confessiones, vel ex defectu scientiæ, ad certum genus personarum, v. g. ad Mercatores. Et etiam ad certum tempus potest concedi, ut timore privationis approbationis ad studium Confessor alliciat. Et quidem quæ ad certum tempus conceditur, eo veniente spirat, similiter cessat morte concedentis approbatio, ad ejus arbitrium, & beneplacitum data. Lacr. lib. 6. p. 2. num. 1492 alios citans.

369. Approbatio, quæ per collationem beneficij curati confertur, non potest revocari, nisi beneficiarius beneficio privetur, vel removeatur ab officio. Quando autem durat beneficium durat, & approbatio, saltem per illa Diocesi, licet Suar. Vazq. & Lugo dicant, approbatum ob beneficium Parochiale esse approbatum pro tota Ecclesia. Lacr. lib. 6. p. 2. n. 1535. si desinat esse Parochus, desinit etiam ejus approbatio contra Moyam: nisi approbatus sit independentè à beneficio. Quod si transeat de una ad aliam Parochiam, regularitè requiritur nova approbatio. Lacr. lib. 6. p. 2. n. 1538. Et in his Indiarum partibus est necessaria approbatio, si transeat

Tom. II.

ad Parochiam diverſi idiomario. L. 12. tit. 15. lib. 1. R. Ind. Ea verò approbatio, quæ sine beneficio confertur, si absolute, & sine limitatione datur, non potest revocari: cum jam Sacerdoti jus quæsitum sit, nisi justa superveniente causa, quia v. g. mutavit mores, vel oblitus est scientiæ moralis, &c. ut de Regularibus constat ex Bulla Clem. X. Superna Magni Patris familiaris. Et late tractant Barb. de Offic. Episc. alleg. 25. Suar. de Poenit. D. 28. sect. 8. & alij. Prædicta constitutio habetur apud Lacr. lib. 6. p. 2. ex n. 1502. & 1506. Et sic niti Regulares ad ejusmodi confessiones audiendas prævio examine simpliciter, & absque ulla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo: secus autem ab ejus Vicario, aut Antecessoribus Episcopis approbatos non posse ab eodem, qui sic approbavit iterum examinari, aut ab eisdem confessionibus audiendis suspendi, seu licentiam illis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, quæ ipsas confessiones concernat, de qua haud necessarium est, ut in actibus constet, nec eam tenetur Episcopus ipsis Regularibus significare, sed Sedi Apostolica dumtaxat, ubi eam sibi aperiri postulat. Concordat. L. 7. tit. 15. lib. 1. R. Ind.

370. Ultra approbationem necessariam ad valorem absolutionis requiritur in Sacerdote jurisdictionem. Approbatio enim solum est judicium de idoneitate: sed non dat jurisdictionem in subditos. Cum enim hoc Sacramentum per modum judicij fit institutum. Trid. sess. 14. de Poenit. cap. 6. & Can. 9. Est necessarium, Sacerdotem, qui Judex est, jurisdictionem gaudere: Hæc enim est potestas judicialis ligandi, atque solvendi in foro interno poenitentem subditum sibi confessum. Licet enim in ordinatione sit Sacerdoti concessa potestas radicalis, & remota absolvendi, est tamen necessarium, ut valide fiat, quod compleatur per jurisdictionis concessionem, quæ stat in designatione subditorum. Hæc jurisdictionem, alia est ordinaria, alia delegata. Ordinaria est illa, quando aliquis habet ratione officij, quod exercet habentis annexam curam animarum. Ea gaudent Papa, & ejus Summus Poenitentarius respectu totius Ecclesiæ: Episcopi, & eorum Vicarii, & Capituli Sedevacante Vicarij Generales respectu totius Diocesis. Parochi respectu suæ Parochiæ, Prælati Regulares, etiam Vice-Rectores, & Vice-Guardiani respectu suorum subditorum. Delegata est, quam quis, non ex officio proprio, sed ex commissione alterius habentis ordinariam in ejus subditos exercet. Sic Papa, Episcopus,

Xy.

pus,

pus, & etiam Parochus possunt alteri concedere facultatem audiendi suorum subditorum confessiones. Nam de Jure Communi quilibet confiteri debet proprio Sacerdoti. *c. 12. b. 2.* adeo ut de Jure Antiquo Episcopus suo Archiepiscopo, Archiepiscopus Patriarcha, & hic Papa confiteri debebat: quia nullus potest ligari vel absolvi nisi à Judice, vel Prælo proptio, qui habeat in ipsum jurisdictionem ordinariam. Sacerdos proprius est Parochus penitentis. *L. 21. tit. 4. p. 1. ibi: E maguer dice de siso, que se deben confesar los omes a Clerigo Missa cantano, esto non se entienda, que lo han de hacer a otro, si non aquellos, onde son Parroquianos cada uno en su Eglefia.* Sed hodie possunt penitentes cuiusque Confessario approbato confiteri, sive Clericus sit, sive Religiosus.

371 Religiosi quidem habent jurisdictionem delegatam: & quidem immediate à Papa, ut possint audire confessiones omnium fidelium ad ipsos accedentium, eosque absolvendi ab omnibus peccatis, etiam Papæ reservatis; & ab omnibus censuris, & poenis Ecclesiasticis, illis exceptis, quæ in Bulla Cœnæ continentur. *Laer. lib. 6. p. 2. n. 1552.* Hoc privilegium non est concessum immediate Religiosis particularibus, sed ipsis Religionibus, & Prælatibus earum. Hi enim suis subditis hanc facultatem concedunt, vel etiam ex iusta causa, negant, vel concessam auferunt, vel restringunt ad certum personarum genus. Et ob privilegia Religionum hæc facultas non extenditur ad audiendas confessiones Religiosorum alterius ordinis, nisi ipsi à suis Prælatibus licentiam habeant confitendi extraneis Religiosis, vel quando non habent Sacrodotem sui ordinis: v. g. Si iter faciant: nam tunc saltem in nostra Societate potest quis confiteri cuilibet Sacerdoti, etiam alterius ordinis, vel seculari, si Confessarius Societatis non adsit; & probabiliter non requiritur in tali Sacerdote approbatio Episcopi: quia Prælatibus censetur id permittere. Sic ex *Suar. & alij affert Laer. lib. 6. p. 2. n. 1524.* Etiam consuetudine acquiritur jurisdicção; quando hæc cum titulo 40. annis, vel sine eo, per tempus immemorabile possideretur sine interruptione. *Arg. c. 1. de Prescript. in 6.* Si Sacerdos jurisdictione carens credatur communi errore jurisdictione ad absolvendum gaudere, ne animæ ex alterius malitia detrimentum patiantur, Ecclesia benigne jurisdictionem supplet. *Arg. L. 3. ff. de Offic. Prætor.* Etiam indirectè solet delegari, hæc facultas, quando scilicet non

ipsi Confessario immediate, sed penitenti conceditur, quod Confessarium possit eligere. Ex quidem in nostra Hispania, omnes qui habent Bullam Crutiata, possunt quemcumque velint Confessarium eligere, dum hic sit ab Episcopo approbatus. Episcopus etiam non contentus: imò etiam si Titularis tantum sit, & Diocesi careat: et etiam si Episcopatus renuntiasset: & Episcopo Superiore, ut Archiepiscopi possunt ex dispositione *Greg. IX. in C. fin. b. t.* Confessarium eligere. *L. 21. tit. 4. p. 1.* Prælati Regulares exempti, & quidem non solum Provinciales, sed etiam Superiores Locales, possunt Confessarium eligere. Reges, & alij Principes Supremi, (non tamen eorum familia) & ex consuetudine etiam familiares Pontificis sibi possunt eligere Confessarium. *Vid. Laer. lib. 6. p. 2. ex n. 1486.* Ubi varios casus, & Constitutiones affert, præcipue celebrem Constitutionem *Clem. X. Superna Magni Patrifamilias.* Benedictus XIV. consulens animum salutis, horratur Prælatos, ut non solum bis, vel ter juxta Tridentinum assignent Confessarium extraordinarium pro Monialibus, & in casu mortis, sed quoties aliqua necessitas detur, faciles in hoc se exhibeant, ita in *Constit. Pastoralis s. August. ann. 1748. **

372 Illi, qui habent potestatem concedendi alijs jurisdictionem ordinariam, vel delegatam possunt eisdem hanc jurisdictionem, ita restringere, ut pro certis peccatis eam non concedant, vel auferant concessam. Et hoc dicitur reservare peccata. Habent ergo facultatem ea reservandi Papa pro tota Ecclesia, Episcopus pro sua Diocesi, Prælati Regularis pro sua Religione, vel Domo, Parochus pro sua Parochia. *Suar. de Pœnit. D. 29. sess. 1. Lug. eod. D. 20. n. 2.* Peccata enim reservantur, tum, ut fideles ab eis committendis coercerentur ob difficultatem, & necessitatem adeundi superiorem: tum quia ob eorum atrocitatem non convenit, quod à quovis Confessario indiscriminatim remittantur; sed majorem poenitentiam, exactius iudicium, & severiorem coercionem requirunt, sed hæc potestate non debent superiores abuti in destructionem; sed tantum cum moderatione in Ecclesiæ edificationem uti, ita ut non faciant Sacramentum Pœnitentiæ nimis onerosum. *Trid. sess. 14. de Pœnit. c. 7.* Quando reservatio solum imponitur in bonum fidelium, & Ecclesiæ ad ejus rectam gubernationem dicitur reservatio merè medicinalis; & hæc etiam ab ignorante eam incurritur: quia cum sit

ablata jurisdictione Confessario, non potest subsistere absolutio penitentis: etiam si ignoret tali delicto esse reservationem admissam. Si vero in odium delicti, & ad illud puniendum imponatur reservatio, prohibendo specialiter delictum, & aliquam poenam adiungendo; v. g. Censuram, dicitur reservatio poenalis, & non incurritur ab eam ignorante: nam censetur habere tacitam conditionem: nisi delinquens invincibiliter ignoret Legem, & reservationem ab ea impositam. *Sanch. de Matrim. lib. 9. D. 33. n. 18.* Ut ergo aliquod peccatum reservetur debet esse mortale exterium, certum, & sine dubio, ab sit mortale; & certo reservatum, & sine dubio, an sit, vel non reservatum, & in suo genere consummatum, & insuper perfectum, eo modo, quod Lex exprimit: v. g. *Temerè presumptuosè, vel scienter.* Cum verba debeant sumi cum effectu. *c. 4. de Cler. non resid. l. 1. §. Hæc, ff. Quod quis que jur.* Peccata enim venialia, vel etiam mortalia jam confessà, cum non sint materia necessaria Sacramenti, vel nequeunt, vel non solent reservari. Nec purè interna, a quia licet possint reservari, hoc non convenit ad externam Ecclesiæ gubernationem: ac proinde solum tunc reservantur, quando prodeant in aliquem actum externum, qui ex se, & sine relatione ad actum internum, sit peccatum grave. Sicque, qui committit furtum rei levis cum affectu subripiendi tem gravem non incurrit reservationem. *Suar. de Pœnit. D. 29. sess. 3. Lug. eod. D. 20. ex n. 14. Laym. l. 5. tr. 6. cap. 12.*

373 Sed ne facile in Religionibus casus reservati multiplicarentur. *Clem. VIII. Motu proprio, 26. Maij, An. 1593.* ad 11. casus restringit Prælatibus Regularibus facultatem reservandi; quos quidem tantum possunt reservare, si eos reservare velint, sed non debent, si tamen consilium sit plures ultra illos reservare, statuit ipse Pontifex, hoc non aliter fieri, quam de consensu Capituli Generalis pro toto Ordine, vel Provincialis pro tota Provincia. 11. casus sunt sequentes. 1. Veneficia, incantationes, sortilegia. 2. Apostasia à Religione, sive dimissio, sive revento habitu, dummodo egressio extra septa Monasterij fiat. 3. Egressio nocturna, & furtiva à Monasterio, etiam sine animo apostatandi. 4. Proprietas, quæ sit peccatum mortale contra paupertatis votum. 5. Falsum juramentum in iudicio regulari, vel legitimo. 6. Abortus procuratio post factum animatum, & auxilium, seu con-

silium ad illum, etiam si effectus non sequatur. 7. Falsificatio maris, vel sigilli officialium Monasterij. 8. Furtum de rebus Monasterij, quod sit peccatum mortale. 9. Lapsus carnis voluntarius opere consummat. 10. Oculio, vulneratio, vel percussio gravis cuiuscumque personæ. 11. Impedimentum, retardatio, vel apertio litterarum à superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad superiores, quando ex materia provenit. In nostra Societate ultra 11. prædictos sunt reservati alij 10, à *Cong. Gen. V. 1.* Perjurium, & falsum testimonium in iudicio, vel extra. 2. Furtum alicujus rei, quod sit peccatum mortale contra votum paupertatis. 3. Voluntarius lapsus carnis, & quidquid est contra castitatis votum, quod exeat in actum externum. 4. Expressa inobedientia, qua quis dicat, se obedire nolle. 5. Seditio in superioriorem, & divisio à capite in grave societatis præjudicium. 6. Detractio bonæ famæ, & exstimationis aliorum, & seminatio discordiarum inter fratres. 7. Reticuisse, vel mentium fuisse in examine circa impedimentum excludens à Societate, quod grave damnum causare valet. 8. Missio, seu acceptatio litterarum abique licentia expressa, quando talis missio, vel acceptatio est peccatum mortale. 9. Transgressio votorum simplicium, quæ Professi post professionem emiserunt. 10. Censuræ nostræ Societatis, seu peccata, quæ annexam excommunicationem habent in nostris Constitutionibus, Bullis, & Decretis. Hæc omnia reservantur superiori domus, vel Collegij, qua id manifeste sunt mortalia, & in actum externum prodierunt, & à nullo possunt absolvi, nisi de expressa licentia Superioris Domus vel Collegij. Omnium horum casuum peculiarem explicationem profertur. *Laer. lib. 6. p. 2. ex n. 1662.*

374 A peccatis reservatis possunt absolvi: 1. in articulo, vel periculo mortis quivis Sacerdos, & à quocumque peccato; quia tunc nulla est reservatio. *Trident. sess. 14. de Pœnitentijs cap. 7. 2.* Qui reservavit peccatum, vel ejus Superior, vel successor in Dignitate, vel ab eo delegatus. 3. Regulares ex privilegio Apostolico possunt quocumque peccato absolvere, etiam à peccatis reservatis Pontifici extra Bullam Cœnæ. 4. Episcopi possunt absolvere à peccatis occultis Pontifici reservatis. *Trid. sess. 24. de Ref. c. 6.* & etiam si Pontifex, aut ejus Legatus non possit adiri ob impedimentum stabile, senium, infirmitatem, &c.

Laym. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 5. Imo & Parochus poterit abolvere, quando Episcopus, vel alius privilegiatus nequeat adiri. *Tamb. de Cassib. reser. c. 12. §. 2. n. 28.* In nostra Hispania maximum ad hoc privilegium in Bulla Cruciatæ habemus: siquidem poenitens Bullam habens, potest a quocumque Confessario approbato absolvi semel in vita, & semel in articulo mortis vero, vel præsumpto à quibuscumque peccatis, quocumque modo Apostolicæ Sedis reservatis, excepto crimine hæresis externæ. A non reservatis verò toties quoties poenitens confessus fuerit. Si autem peccatum, ac censura à qua quis cupit absolvi, exigat satisfactionem, non debet absolvi, quin talis poenitens prius per se, aut si ipse non poterit, per hæredes suos satisfactionem reddat. Qui fuit in periculo mortis virtute Bullæ absolutus, si à tali periculo liberetur non tenetur recurrere ad superiorem: & in hoc stat privilegium: si casus Sedi Apostolicæ reservati sunt occultis potest poenitens ab illis toties quoties consecratur absolvi, quia quando occultis sunt, solum Episcopo reservantur. *Trident. sess. 24. de Reform. c. 6.* nisi crimen hæresis, si sit externa, & formalis, etiam si occulta sit, idem est de Apostata, quod semper excipitur, ut constat ex Edicto Generali Inquisitionis, sed hoc delictum ab ipsis Inquisitoribus absolvendum est, nisi poenitentes sint Indi: nam hi ab Episcopo, vel ab eo delegato absolvuntur ex Constitutione *Greg. XIII.* quam affert *Solorz. de Jure Ind. tom. 2. lib. 3. cap. 24. n. 30.* Ab alijs peccatis, excepta hæresi, & apostasia, quamvis reservata sint Inquisitoribus, ut sunt sortilegia, incantationes, veneficium, præstigia magicæ, invocationes Dæmonum, & alia, quæ in Edicto continentur, potest quis virtute Bullæ absolvi, & quidem toties quoties, cum non sint Sedi Apostolicæ reservata. Potest quis duas Bullas sumere: sed non plures ex dispositione *Greg. XIII.* & tunc poterit bis absolvi in vita, & bis in morte à peccatis Pontifici reservatis: & bis poterit sibi applicare Indulgentiam in vita, & bis in articulo mortis. Regulares posse abolvere à peccatis Inquisitioni reservatis vi suorum privilegiorum, excepta hæresi, tenent *Portel, Fr. Valent. & alij.* Sed securus est, facultatem ab Inquisitoribus, vel Commissarijs petere. Cardinalis Poenitentiarius habet potestatem absolvendæ à censuris, & pec-

catis reservatis, & dispensandi in irregularitatibus pro foro interno: quod munus exercet per Poenitentiarios, qui Romæ in Ecclesijs Patriarchalibus assistent, & sedentes in Confessionarijs in signum hujus potestatis virgam in manibus tenent, & in solemnibus Processionibus Pontificijs, & præcipue in Processione Corporis Christi incedunt parati cum planetis post universum Clerum Sæcularem, & Regularem prope Episcopos; Hujusmodi Poenitentiarj eliguntur ex Religionibus, S. Dominici, S. Francisci, & Societatis Jesu. Alia species Officialium est illorum, qui Poenitentiarum regunt per quamdam speciem Tribunalis, audiendo nempe supplicationes super petitis dispensationibus, & abolutionibus. Et super ipsis conceduntur litteræ Apostolicæ in forma Brevis, non quidem sub Annulo Piscatoris, sed peculiari Poenitentiarie sigillo. Expediuntur quidem dispensationes super irregularitatibus ex causa homicidij, illegitimum natalium, aut alterius defectus: ac etiam revalidationes matrimoniorum, & revalidationes simoniacarum provisionum beneficiorum. Poenitentiarum habet facultatem pro utroque foro, etiam in factis publicis absolvendis, & dispensandi in multis quoad Regulares, & volentes ingredi Religionem, si consensus, & supplicatio Superiorum Regularium accedat. *Lacr. lib. 6. p. 3. n. 970.* In reliquis autem solum dantur abolutiones, & dispensationes pro occultis, cum in publicis concedantur per Datariam, vel Secretariam Brevium. Si petens extra Romam sit, Breve dirigitur Confessori Doctori in Theologia, seu Jure Canonico, vel habenti privilegium. *Lacr. lib. 15. p. 2. Lacr. lib. 6. p. 3. ex n. 951.*

Benedict. XIV. in Constitut. *Pastor bonus*, an. 1744. ponit facultates Poenitentiarj Majoris: & in Constit. *In Apostolica*, tractat de Officialibus Poenitentiarum. Qui his notitijs indigeat, videat prædictas Bullas. *

375 Licet probabile sit, Regulares sine speciali licentia Episcopi posse abolvere à peccatis Episcopo reservatis à jure, vel consuetudine, ut tenent plures, tamen certum est, non posse abolvere ab eis, quæ Episcopus specialiter sibi reservat ex Constit. *Urban. VIII.* an. 1628. & *Clem. X. Superna magni Patrisfamilias*, & ex propositione 12. inter damnatas ab *Alex. VII. Lacroix lib. 6. p. 2. n. 1628.* Qui in aliqua Diocesi habet facultatem absolvendæ à reservatis,

potest ab eis abolvere Peregrinos, qui bona fide ad ipsum accedunt, etiam si illud peccatum in Diocesi poenitentis sit reservatum: nam ex tacito consensu Prælatorum, & generali consuetudine Peregrini pro incolis, quoad forum poenitentiale, habentur. Si verò ad talem Diocesim accedant præcisè, ut à peccatis absolvantur, non possunt absolvi, ne elusoria fiat reservatio. *D. Anton. 3. p. tit. 17. c. 4. Suar. de Poenit. D. 30. sect. 1. Lugo eod. D. 20. num. 71.* contra *Navar. Sotum, & alios.* Imo potest Confessarius non habens facultatem specialem abolvere Peregrinum à peccato non reservato in Diocesi Confessarij, licet sit reservatum in Diocesi poenitentis. Secus est, si in utriusque Diocesi sit reservatum: imò etiam si in Diocesi Peregrini non sit reservatum, si est reservatum in Diocesi Confessarij, non potest hic à tali peccato abolvere, quia Peregrinus quoad forum poenitentiale pro incolis habetur, præcipue cum reservatio potius, quam poenitentem, afficiat Confessarium, cui pro tali casu tollitur iurisdicção. *Suar. de Poenit. D. 33. sect. 1. n. 5.* contra aliquos. A peccatis reservatis à Generali, vel Provinciali pro suis subditis possunt abolvere, non solum Generalis, & Provincialis, sed etiam Superiores Locales immediati, & delegati ab his omnibus, non verò alij: si non detur ad hoc aliquod speciale privilegium, quod quidem juxta ejus tenorem servari oportet: tale habent Fratres Minores, & Prædicatores. *Suar. de Relig. t. 4. tr. 8. L. 2. c. 19. Rodríguez. tom. 1. q. 62. art. 5.* Regulares nequeunt absolvi à casibus reservatis virtute Bullæ Cruciatæ, neque à Confessario Ordinario Monasterij, ut declaravit *Urbanus VIII.* Novitj verò bene possunt eligere Confessarium virtute Bullæ, cum non sint Religiosi, nec in odiosis eorum nomine veniant.

376 Quamvis per confessionem, & abolutionem Sacramentalem remittatur peccatum quoad culpam, tamen remanet poena temporalis illius luenda, vel in Purgatorio, vel in hac vita per opera satisfactoria, vel indulgentias, quæ pertinent ad secundam partem Rubricæ, in qua de remissionibus agitur. Poenitentia ergo prout est satisfactio, est pars integralis confessionis, & quidem conformis institutioni Christi. *Trid. sess. 14. Cap. 14. & 15.* non est de essentia Sacramenti; sed ex præcepto est regulariter imponenda à Confessario, debetque

esse talis, ut proportionetur culpæ, & necessitati poenitentis. Potest tamen aliquid levissima injungi, quando scilicet, poenitens est vehementer contritus, vel debilis, vel infirmus, & impotens ad gravem poenitentiam, vel si Jubilæum, vel Indulgentia applicetur, sed ut possit securius poenitentia moderari, expedit, quod Confessarius addat illa verba: *Quidquid boni feceris, & mali patienter sustinueris.* Potest injungi opus alternum; v. g. meditatio de morte: nam Confessarius opus internum nomine Christi, imò, & Ecclesiæ potest præcipere. *Lacroix L. 1. n. 648. & seqq.* Regulariter tamen debet esse externum. Per satisfactionem enim pro poena intelligitur aliqua compensatio honoris, & auctoritatis Dei læta per culpam. Si hæc compensatio in estimatione morali sit æquivalens poenæ subeundæ in vindictam peccati, dicitur satisfactio condignæ, si tamen non habeat omnimodam proportionem, sed ex quadam convenientia censeatur admittenda à Deo offenso, dicitur congrua. Ad satisfactionem condignam ex parte operis requiritur, quod opus sit moraliter bonum, liberum, & voluntarium, supernaturale, afflictivum, & positivum ex aliqua intentione satisfaciendi, etiam si alias sit præceptum: quin, & patienter tolerando flagella Dei, vel alia mala, & adversa, ea facimus per talem acceptationem voluntaria, & per ea satisfacere possumus. *Trid. sess. 14. de Poenit. cap. 9.* Ex parte operantis requiritur *status viae, & gratiæ*, quamvis satisfactio, saltem prout imponitur in Sacramento poenitentia, etiam si in peccato lætali adimpleatur, probabiliter professe valeat: ut ex *Suarez, Cajet. & alij* tenent *Lacr. L. 6. p. 2. n. 1245.* contra *D. Thom. & alios:* Opera, quæ in satisfactionem debent injungi, sunt triplicis generis, scilicet, oratio, elemosyna, & jejunium. Ad orationem reducitur omne opus bonum ad cultum Dei ordinatum. Ad elemosynam omne opus bonum, quod in proximum dirigitur per opera misericordiae. Ad jejunium omne opus bonum, quod est corporis afflictivum, ut maceratio carnis. Satisfactio, ut à Confessario impolita tanquam pars integrans Sacramentum Poenitentia efficacior vim obtinet ex Christi institutione: & hanc vim habet ex opere operato, præter eam, quæ correspondet merito operantis. Sic ex *D. Thom. Suarez, & alij Salmantic. tom. 1. tr. 6. cap. 10.*